

El POUM esbossa la Manresa de les pròximes dues dècades

TEMA DEL MES. Les actuacions i reordenacions previstes al Pla d'Organització Urbànica Municipal (POUM) estan dividides en tres sexennis i, per tant, es pot dir que el planejament urbanístic manresà queda esbossat fins a l'any 2035. Tot i així, i amb l'objectiu de prioritzar les intervencions i projectes sobre la trama urbana -al marge de les especificitats tècniques i els diversos àmbits de transformació i creixement aquests queden circumscrits dins del primer, el segon o el tercer període de sis anys, en funció de la viabilitat i la necessitat de portar-los a terme.

Foto: Francesc Rubí

Cal recordar que una cosa és el planejament i l'altre l'execució de les obres i la transformació real del teixit urbà. Tot plegat dependrà de la conjuntura i de la gestió dels diferents governs municipals de la ciutat. En qualsevol cas, la proposta final -després que en tirés endavant una d'inicial ara just fa dos anys- és fruit de cinc anys de debat i no va tenir cap vot en contra en el Ple del 30 de març passat, en el qual se li va donar llum verda. El nou POUM, que substitueix el pla general vigent des de 1997, va comptar amb el vot positiu dels regidors de tots els grups, excepte els tres de la CUP, que es van abstenir. El regidor del PSC i exregidor d'Urbanisme de l'Ajuntament de Jordi Valls, Joaquim Garcia, vol ressaltar, respecte al treball que s'ha dut fins a la proposta final que «aquest POUM ha estat cosa de quatre grups: PSC, CUP, ERC i CDC. Som els únics grups que hi hem treballat a fons». El grup municipal socialista, tot i alguns matisos, subratlla així la corresponsabilitat de la formació amb la futura fesomia de Manresa, tot i ser a l'oposició.

Per la seva part, Gemma Tomàs, regidora de la CUP, argumenta que, tot i que el seu grup va optar per l'abstenció en l'aprovació provisional -van votar a favor en la inicial-, «el POUM va canviar amb l'entrada d'ERC al govern de la ciutat. La seva sensibilitat, com també la del PSC, és diferent a la que hi hagués hagut amb CIU fent el plantejament en solitari. Malgrat tot, les nostres aportacions, tot i mantenir-se en bona part, no són centrals en el projecte de ciutat que defensa l'equip de govern». Tomàs, ho concreta dient que «és un POUM correcte, però no és el POUM de la CUP». Aquesta és la justificació del grup municipal respecte de l'abstenció en la votació que, a banda, va presentar dues al·legacions al document final: una respecte del desenvolupament futur del sector dels Trullols i l'altre sobre els criteris i prioritats globals de creixement de la ciutat.

Creixement congelat

Marc Aloy: «El planejament futur no es fixa en el creixement de la ciutat. Manresa no ha de créixer més, del que es tracta és, entre tots, repensar l'espai que tenim»

Per a Marc Aloy, regidor de Planejament, Projectes Urbans i Entorn natural, l'esperit general del POUM és «transformador, pretén ampliar i millorar l'espai públic i rehabilitar el parc d'habitatges obsolets, especialment al centre històric on està especialment degradat». Aloy explica que el planejament futur no es fixa «en el creixement. Manresa no ha de créixer més, del que es tracta és, entre tots, repensar l'espai que tenim». La conclusió des de la regidoria és també conseqüència dels alts registres d'habitatge buit a la ciutat (uns 8.000, que s'apropen a una quarta part del parc immobiliari existent, tal com s'analitzava en el reportatge d'**El Pou de la gallina** de gener d'aquest any).

El grup municipal de la Candidatura d'Unitat Popular, molt sensible a la desocupació de pisos i a l'estat del centre històric, opina, per boca de Gemma Tomàs, que a Manresa «no es pot començar a construir fins que no s'hagi reduït el tant per cent d'habitatge buit. Un cop ocupats, cal que es

construeixi la ciutat consolidada, és a dir, tots aquells solars exclosos. Si aquests no es desenvolupen han de passar a ser espai per a la ciutat, com en el cas de la plaça de Mercè Angla Escaler». Respecte de la contenció de creixement prevista al POUM, la CUP pensa que «si es parla de mobilitzar 113 habitatges buits a l'any, això representa distribuir tot el parc buit al llarg dels divuit anys de vigència del POUM i no pas des de l'inici». Així, Tomàs afegeix que temen que hi continuï havent «un creixent que no ocupi l'habitatge buit. Sí que és cert que s'estableix reduir del 17 al 15% l'habitatge no ocupat, però creiem que aquest percentatge encara és insuficient».

Marc Aloy aclareix que el percentatge de desocupació, actualment, «és del 21%. A l'aprovació inicial es fixava l'objectiu d'arribar a un 17 i, a l'aprovació provisional, efectivament, s'ha reduït a un 15.» Per tant, entre els objectius fixats pel POUM «hi ha reduir en un 6% el volum de pisos buits». Joaquim Garcia, per la seva banda, respecte a l'habitatge comenta que, en línies generals, el nou pla sí que «defineix una política molt més social. Des de la gestió i els plans d'habitatge caldrà, però, fomentar el lloguer per sobre de la compra de l'habitatge de protecció oficial». Els socialistes estan d'acord amb la CUP en la idea de «limitar el creixement a la ciutat consolidada. No estendre's cap a nous terrenys, si no és justificat i molt necessari».

Plaça de la Bonavista

Un projecte històric que finalment veurà la llum

«Tot que jo creia que la reordenació de la Bonavista ja apareixia en el planejament de l'Ajuntament republicà de l'any 1933, el Joaquim Garcia ens va recordar que la definició de la zona de ja estava definida en l'etapa en què la Lliga Regionalista tenia ascendència sobre el govern de Manresa», explica el regidor Marc Aloy. En les últimes setmanes, hem vist l'alcalde de Manresa ensorrant, simbòlicament, un dels immobles de l'illa de cases que ha representat un llarg centenari per a la construcció d'un nus de connexió de la confluència entre les carreteres de Vic i de Santpedor, el Passeig i, en línia recta, la carretera del Pont de Vilomara, en el que representaria la continuació en via recta del vial més emblemàtic de la ciutat.

Segons relata el màxim responsable de planejament del govern municipal, «l'Ajuntament s'ha gastat 5 milions d'euros en l'expropiació de finques i se'n gastarà 2,3 més en la urbanització de la nova plaça». La construcció de la rotonda interior que en regularà la circulació dels trànsit rodat estableix un cercle concèntric superior que perfila les voreres de tots els vials que conflueixen a la plaça -les de les carreteres de Vic i de Santpedor i les del carrer de Jacint Verdaguer- i es crearà una gran zona verda de més de 3.000 metres quadrats.

Font: Ajuntament de Manresa

El regidor de Planejament i Projectes urbans comenta que la reordenació es completarà finals d'any i reconeix que, tot i que la rotonda es podrà construir, quedaran dues finques que «les arques municipals no han permès poder adquirir». En qualsevol cas, en aquell punt, un triangle entre el carrer de Jacint Verdaguer, el del Bisbe Comes i la nova plaça hi ha previst un pla de millora urbana que afectarà les edificacions existents -en quedaran tres, una de les quals de propietat municipal. La decisió de tirar endavant el projecte «mantenint un bloc de pisos a la futura Bonavista» no agrada gens al PSC, tot i que aquesta decisió en concret no va determinar gens el signe de la votació socialista en l'aprovació del POUM. Marc Aloy pensa que el futur de l'espai que no és del tot de titularitat municipal en el conjunt de la nova plaça «probablement passa per l'emplaçament d'un edifici emblemàtic per a la ciutat o de caràcter turístic que acabi substituint els immobles que ara continuen a peu dret». Amb aquesta o altres propostes Aloy assegura que el

«reordenament final de la Bonavista serà més fàcil gràcies a l'atractiu que també agafarà el nou entorn que s'hi crearà».

Sector de les Barreres-Muralla de Sant Francesc

Esponjament, revitalització i promoció d'habitatge de protecció oficial

La transformació del sector Barreres forma part dels 128 àmbits d'actuació recollits en el nou pla general, 25 dels quals ubicats al centre històric i destinats a renovar el teixit urbà. El POUM, doncs, ha fixat diversos punts relativament manejables dins de la trama del barri vell en què cal fer intervencions per evitar la degradació, renovar el parc d'habitatges i aconseguir espai lliure en vials especialment estrets. En aquest sentit, tant el govern de la ciutat com els grups municipals del PSC i la CUP consideren que la intervenció en el centre històric esdevé prioritària.

Font: Ajuntament de Manresa

La zona que apareix al plànol, limítrofa amb els Quatre Cantons on, al marge de la construcció del pàrquing ja s'hi va edificar un bloc d'habitatges de protecció oficial (HPO) promoguts per Fòrum, abasta una illa de cases amb pisos i baixos que caldrà substituir per immobles de nova planta que, continuant amb les promocions anteriors al carrer de les Barreres, tindran un alt percentatge de protecció oficial. La ciutat, segons el que s'estableix en el POUM, té previst construir 3.117 habitatges en aquest règim, 800 dels quals al centre històric i, concretament, en punts com aquest. Sense fer una crítica massa cruenta, la generació futura d'HPO, per a la CUP, «agafa al peu de la lletra la llei. En planifica un 30%. Ni més ni menys», indica la regidora de la formació Gemma Tomàs.

A banda de l'habitatge protegit, la substitució d'aquest illa de cases possibilitarà l'esponjament de la zona amb la construcció d'una plaça interior que es connectarà amb la Muralla i el carrer de les Barreres a través de l'ampliació del carrer d'en Tahones i del carrer del Pou, que actualment no té sortida. En aquest enclavament, la propietat del sòl és municipal en un 50% i hi ha una segona tinença d'un percentatge elevat, així com altres finques de menor dimensió. Per tot plegat, el regidor d'Urbanisme s'aventura a dir que la rehabilitació de la zona «es produirà ben aviat i dins del primer sexenni establert al POUM».

Carrer del Pou. Actualment sense sortida

Marc Aloy apunta que aquest és una bon exemple de gestió urbanística al centre històric, amb la qual la ciutat «guanya i millora espai públic per als ciutadans, que en aquest punt es concreta amb la creació d'una plaça nova, connecta vials i els fa més amples i agradables per passejar i, per descomptat, canvia edificacions obsoletes per habitatge de protecció oficial de nova creació». Sense qüestionar les solucions en aquest tipus d'espais, el grup del PSC indica que la ciutat «ha de fer front al problema dels habitatges que estan abandonats per part d'alguns propietaris i, sobretot, dels que són propietat del mateix Ajuntament». Així com en aquest punt, entre el carrer de les Barreres i la Muralla de Sant Francesc, la titularitat municipal dels immobles afavorirà la rehabilitació, Joaquim Garcia insta a buscar solucions semblants «en els pisos de propietat municipal de la part alta del carrer de Vallfonollosa, que també donarien més vida al Barri Antic». Per estudiar aquest tipus d'intervencions, Garcia «dotar-se d'un pla d'intervenció integral i transversal al centre històric que tingui una vigència i compromís de quatre anys com a màxim».

En la mateixa línia, i en relació amb la gestió de l'habitatge al nucli antic, des de la CUP s'exposa que «tot i que és una tasca complexa, es podria haver fet un treball més exhaustiu,

d'acupuntura, edifici per edifici, per intentar reteixir o esponjar el teixit urbà de la zona i establir més concretament quins habitatges poden ser útils i quins no». Gemma Tomàs hi afegeix, en línia amb la idea que ja fa temps que pregona el Comissionat pel Centre Històric, Adam Majó, que seria molt oportú «treballar per portar institucions de la Universitat o d'entitats emblemàtiques a la zona per enfortir la revitalització del sector». Una dinàmica que es completaria amb la definició de l'ús d'espais de titularitat com el de l'Anònima, al voltant dels quals s'hi pot incentivar el flux de circulació de vianants.

El regidor socialista Joaquim Garcia hi està d'acord i aposta per «reconstruir la ciutat consolidada. Hi ha oportunitats de renovació com la Fàbrica Nova i el seu entorn». Entrancant amb la necessitat de revitalitzar el sector plantejada per Adam Majó i Gemma Tomàs, Garcia planteja com a clau «rehabilitar els edificis antics que encara tenim sense ús, com l'Ateneu de les Piques, el conjunt arquitectònic del teatre Conservatori, l'antiga seu de la Cambra de Comerç a la plaça del Pedregar, etc». En aquesta mateixa línia, Marc Aloy explica que el POUM preveu «flexibilitzar les intervencions per a la millora del parc d'habitatges i incrementar l'ús d'aquests edificis més representatius que eren equipaments de titularitat privada».

Traçat del ferrocarril per la trama urbana

Eliminació de les barreres i aprofitament públic d'espais

Intercanviador dels FGC a l'alçada del carrer de la Indústria

A principis del mes d'abril, l'Ajuntament de Manresa, la Generalitat de Catalunya i Ferrocarrils de la Generalitat van signar un protocol pel qual s'estableixen divuit mesos de marge per treballar en un projecte global que integri amablement a la trama urbana les vies del tren, l'espai contigu, els murs i les barreres del curs ferroviari. Durant aquest període els diferents actors, en comissió mixta de treball, també avaluaran les possibles actuacions i sobretot els costos. La idea és establir actuacions concretes per les diferents parts i, en la mesura del possible, establir calendaris d'execució.

Gemma Vila: «Nosaltres hem defensat sempre una estació d'autobusos ubicada a Prat de la Riba per permetre l'accés fàcil de la gent de les poblacions veïnes i no afegir més problemes de trànsit»

Des d'aquest punt de vista, l'Ajuntament, com comenta Marc Aloy, «és responsable del planejament i necessita proposar solucionar per punts com la connexió del carrer de la Font del Gat amb el Passeig, que actualment té un pas baix i estret o el túnel del carrer de la Indústria propens a inundar-se quan hi ha pluja. També cal resoldre la manca d'accessibilitat de l'estació d'autobusos i recuperar, per a la ciutat, una gran quantitat de sòl que ara es dedica a aplec de material, transferència de mercaderies i estacionament de combois. Marc Aloy exposa d'una banda que «la ciutat necessitaria recuperar com a espai públic l'espai de transferència que té Ferrocarrils de la Generalitat -passat el conegut pont de ferro i en direcció al Passeig. Això es podria aconseguir desplaçant aquestes activitats en un altre punt fora del nucli urbà, fet que propiciaria la creació d'un gran parc lineal que uniria la nova Bonavista i el tram alt del Passeig amb la zona dels Dolors i el parc de l'Agulla».

Carrer de la Font del Gat

Per aquesta raó, el regidor apunta que també es pot qüestionar la ubicació de l'estació d'autobusos» que, d'alguna manera, queda aïllada de l'eix que connecta Sant Joan de Vilatorrada i Sant Fruitós de Bages per l'interior de Manresa. Precisament, Gemma Tomàs no pot evitar mostrar escepticisme amb certs plantejaments que s'ha posat damunt de la taula. «Nosaltres hem defensat sempre una estació d'autobusos ubicada a Prat de la Riba per permetre l'accés fàcil de la gent de les poblacions veïnes i no afegir més problemes de trànsit». Joaquim Garcia, al seu torn,

apunta que «cal un nou pla de mobilitat per a la ciutat, el que tenim està caducat». I afegeix que, a part d'estudiar a fons els fluxos de trànsit i de transport públic, «és prioritari preveure i afavorir la circulació de vianants i bicicletes». Tot plegat en les intervencions en nous vials i redefinició dels antics sense descuidar «el manteniment i la promoció de la ciutat consolidada millorant les inversions en els carrers, els espais públics, els parcs amb jocs infantils, la pavimentació o l'enllumenat públic».

Font: Ajuntament de Manresa

El pas dels Ferrocarrils de la Generalitat per Manresa «ja es va intentar replantejar amb el pla urbanístic de 1997. Hi ha haver propostes per part de tots els implicats, però mai hi hagut una solució consensuada», indica Marc Aloy. Amb el nou protocol s'obre un marc per treballar conjuntament. Gemma Tomàs explica que, des de la CUP, es va demanar poder fer un seguiment d'aquest tema. Aloy, entomant aquesta proposta, assegura que, «l'experiència positiva de treball conjunt del POUM ens ha de servir també per treballar entre els grups municipals en les solucions relatives a l'entorn del tren». Tornant a la necessitat d'afavorir la mobilitat, Gemma Tomàs exposa que per a la CUP sempre s'ha visualitzat la idea de «transformar la carretera de Cardona i la de Vic en un gran passeig, on es pacifiqui el trànsit i es prioritzi el transport públic a través del carril bus. Creiem que és de vital que es relacioni aquest eix amb les estacions de transport públic a més gran escala: la d'autobusos i les de tren (Ferrocarrils de la Generalitat i Renfe)».

El traçat, en resum, relligaria Sant Fruitós, passant per la carretera de Vic i la de Cardona i un pont per damunt del Cardener fins al Congost -que la CUP fa temps que proposa, tot i l'oposició d'altres grups- fins a Sant Joan de Vilatorrada. Precisament sobre la proposta de trasllat de l'estació de Renfe al Congost, el PSC «s'hi mostra clarament en contra». Com en el cas de la CUP, Joaquim Garcia també mostra cert escepticisme en relació a la negociació a tres bandes que suposa «el conveni que ha signat l'Ajuntament amb Ferrocarrils de la Generalitat i el Govern de Catalunya per a l'estudi de la traça ferroviària a la ciutat».

Avinguda dels Països Catalans

La connexió interrompuda dels Trullols amb el centre

Font: Ajuntament de Manresa

El desenvolupament urbanístic discontinu a l'est de la ciutat fa que la zona dels Trullols no quedi connectada amb la plaça Prat de la Riba (als Dolors) i l'avinguda de les Bases i la zona universitària, creuant la carretera de Viladordis i deixant a l'esquerra el barri de la Font dels Capellans. En aquell punt, el trànsit pot derivar tant cap al centre (per la carretera de Vic), cap la zona de les Bases, seguir cap a la Parada a través de l'avinguda dels Dolors o retornar a la ronda exterior en direcció a Vic i Berga o Barcelona mitjançant la pujada Roja.

L'avinguda dels Països Catalans connectarà, primerament, els Trullols amb el carrer de Viladordis i, posteriorment, la carretera de Vic amb la rotonda dels Dolors. «Aquesta és una estructura bàsica de ciutat,» exposa el regidor Marc Aloy, «per això la Generalitat té el compromís de pagar la meitat de la construcció del vial que partiria del costat del Decathlon i desembocaria, travessant l'accés a Viladordis, els barris de la Font i part de la pujada Roja a la plaça de Prat de la Riba». Tot i l'envergadura de l'obra, Aloy explica que, sobretot en benefici de la mobilitat, «el POUM facilita la construcció d'aquest nou vial que fa que, en arribar als Trullols, el trànsit no tingui escapatòria». Malgrat que el traçat i els usos posteriors queden molt clars sobre el plànol una altra cosa són els diferents «plans parcials i de millora que regulen el pas la prolongació de l'avinguda dels Països Catalans i la necessitat, a la llarga, que els propietaris dels terrenys per on ha de passar assumeixen el 50% del cost de l'obra que no finança la Generalitat».

Avinguda dels Països Catalans interrompuda als Trullols

La potencialitat d'una zona del terme força ruralitzada i la necessitat d'urbanitzar-la pràcticament des de zero també ha propiciat un estira-i-arrotonsa en el debat sobre el POUM. Si, en el seu dia, la construcció de l'hipermercat es va validar municipalment a canvi de la urbanització de l'entorn, grups com la CUP temen que «l'entorn de l'avinguda sigui una prolongació del tipus de negocis que hi ha a la zona dels Trullols i no s'aposti per altres planejaments». En aquest sentit, el grup municipal va demanar que s'establissin «mecanismes per al repartiment del comerç en tot l'àmbit del pla parcial urbanístic que no facilitin la col·locació d'una façana de tipus comercial i recreatiu de l'avinguda dels països Catalans», explica Gemma Tomàs. Joaquim Garcia, del PSC, també es mostra en desacord amb «l'excessiva permissivitat del govern de la ciutat per convertir els polígons industrials en àrees comercials». És el cas de la zona dels Dolors o del mateix sector dels Trullols, en el qual els socialistes es van mostrar en contra d'una ampliació de l'hipermercat. El socialista aposten per «fer cohabitar diferents tipus d'activitats de negoci a la ciutat, però, especialment, potenciar el petit comerç i la manufactura al centre urbà».

Accessos a l'Anella Verda

Un acord de consens, però amb inconcrecions

Per a Gemma Tomàs, regidora de la CUP, sens dubte «el blindatge de l'Anella», un dels punts de defensa més aferrissada de la formació «ha estat un acord d'ampli consens al Ple. Una altra qüestió és la definició del tipus de camins que han de portar fins a les portes». Des de l'Ajuntament, Marc Aloy opina que és indiscutible «la necessitat de connectar el centre de la ciutat amb l'entorn natural a partir d'eixos cívics que permetin la circulació còmoda a peu o amb bicicleta». Per al regidor, un exemple existent és «la connexió de l'avinguda Universitària amb el sector de Joncadella i l'horta del Poal amb voreres amples, arbrat, carril bici i l'amplitud suficient». Des del PSC, Joaquim Garcia entén que el consens sobre l'Anella Verda de la ciutat és també una excel·lent solució per «aprofitar molt millor els recursos de què disposem relacionant la ciutat i l'entorn natural que ens envolta, el riu Cardener i la riera de Rajadell, alhora que estalviem sòl urbanitzable».

Aloy explica que les especificitats dels camins fins a l'Anella Verda quedaran recollides en «un pla especial de l'espai públic». Aquest plantejament tan obert neguiteja el grup municipal de la CUP, que entén «que aquest POUM encara no garanteix la creació de les portes a l'Anella. Sí que és cert que marca quines seran, però no sabem com es desenvoluparan, com seran i de quina manera s'executaran». A les connexions amb les zones del Poal, l'Agulla i la Séquia, Joaquim Garcia afegeix la necessitat de «fomentar els parcs urbans centrals deteriorats i, per exemple, aprofitar l'espai de l'antiga Pista Castell per transformar millor el parc de Puigterrà o millorar l'entorn del Puigberenguer».

Al centre, carrer de l'Alcalde Selves, al final de l'Avinguda dels Dolors. A la dreta, zona de la Parada Nova a l'alçada del camp del Gimnàstic